

Cum adeo necessaria sit adscriptio etiam materialis, omnem diligentiam adhibere debent qui facultatem habent adscribendi in locis, in quibus Confraternitas instituta non reperiatur, ut adscriptorum nomina revera in registro alicuius Confraternitatis relata sint. In litteris circularibus S. Cong. de Prop. Fide superius citatis dicitur quod nomina mitti etiam possunt ad proximiorem domum religiosam; ex eo quod facile supponi possit quod penes domum religiosam reperiatur erecta respectiva Confraternitas: vel, si non adsit, curabunt ipsi Religiosi ad aliquam ex Confraternitatibus ab iisdem erectis nomina mittere.

Normae quae in adscriptione servandae sunt aliae respiciunt personas *adscribendas*, aliae personas *adscribentes*, aliae *demum modum* ipsum adscribendi.

Quoad personas *adscribendas* pro validitate requiritur:

1º ut quis actu sit *membrum Ecclesiae*; agitur enim de societate incompleta quae pars est societatis perfectae, Ecclesiae; qui ergo non est actu membrum Ecclesiae neque potest esse societatis quae illius pars est;

2º ut *intentionem* habeat in numerum confratrum adscribi; agitur enim de ingredienda societate voluntaria, et expresse statuitur in Deer. 453. (26 Novembri 1880) “Non... inscribantur, nisi qui absentes quidem corpore, sed praesentes spiritu, scientes et volentes piae societati inscribi, iniuncta opera adimplere et indulgentias lucrari intendant; ,

3º ut *praesens* sit (D. 437. 13 Apr. 1878). Quae praesentia a iure requiritur “non solum ut adscribendorum devotioni potius quam numero consuletur,

sed ut pluribus abusibus via paecludatur.” (D. 453. 26 Novemb. 1880). Ex declaratione tamen facta ab ipsa S. I. C. Decreti 13 Aprilis 1878 (437) per Decretum 453. 26 Novemb. 1880, regula generali in suo robore manente, plures sane exceptiones locum habere possunt, vel ex peculiari sodalitatum quarumdam constitutione, quae sua natura exceptionem postulare videtur, vel ex specialibus quarumdam privilegiis, vel ex extrinsecis circumstantiis, vel ex benigna Apostolica dispensatione.

Cum agatur de re maximi momenti paeferimus verbis ipsius Decreti 453 haec omnia declarare.

I. “Primo itaque iuxta mentem Eminentissimum Patrum distinguendum est inter Sodalitates pro universo orbe catholico ¹⁾, ac Sodalites pro certa tantum dioecesi vel regione canonice erectas, relate ad quas fideles, qui extra limites locali Sodalitati constitutos commorantur, *absentes* dicuntur, imo vero non *simpliciter absentes*, sed etiam *extranei* dici possunt. Huiusmodi locales Sodalites, quemadmodum ex. gr. Confraternitas B. M. V. Guadalupensis, de qua sermo est in Americana Novi Regni Hispanici, in Confratres admittere nequeunt *absentes* extra limites Sodalitatis: atque hic primus est sensus memoratae resolutionis Sacrae Congregationis diei 28 Aprilis 1761, atque hoc primum sensu adscriptions *absen-*

¹⁾ Non sunt confundendae sodalitates pro universo orbe catholico cum Archiconfraternitatibus quae ius habent aggregandi alias Confraternitates eiusdem nominis ac instituti in universo orbe, non vero adscribendi fideles in universo orbe, ut accidit pro pluribus Archiconfraternitatibus romanis.

tium tum decreto Urbis et Orbis diei 13 Aprilis 1878,
tum praesenti instructione irritae omnino generali
lege *sine ulla nova exceptione* declarantur.

II. Sodalitates etiam universales, relate ad quas nulli sunt primo hoc sensu *absentes* seu extranei, nequeunt in confratres admittere simpliciter *absentes*; scilicet requiritur ex iure adscribendorum personalis praesentia. At nullatenus mens fuit decreti, eam restringere ad locum ubi Sodalitas canonice erecta propriam habet sedem ac centrum; sed sufficit adscribendorum praesentia coram quocumque, qui quocumque in loco delegatam vel subdelegatam legitime habeat adscribendi facultatem: non sufficit vero moralis, interpretativa vel repraesentativa praesentia per litteras aut alio quovis modo per interpositas etiam personas: atque hic alter est sensus, quo adscriptiones *absentium* iuxta resolutions in Americana et iuxta memoratum decretum irritae sunt, ac praesenti etiam instructione irritae quidem generali lege, sed *cum infrascriptis exceptionibus* declarantur.

III. Quamvis generatim relate ad communicationem indulgentiarum communes pro quavis Societate latae sint leges, praesertim in Constitutione Clementis VIII *Quaecumque*, tamen relate ad legem de non adscribendis *absentibus* eiusque exceptiones, aequum est distinguere inter Sodalitiae, quae strictiori sensu collegia dici possunt, ut esse solent pleraque proprii nominis Confraternitates ad modum organici corporis constitutae, et Sodalitiae, quae laxiori modo sociali vinculo colligantur, ut esse solent plures etiam Confraternitates et pleraque piae

Associationes, Congregationes, Aggregationes, Uniones ac Pia Opera, ut vocant. Inter plura discrimina quae ad praesentem scopum non refert nec facile est accuratius inquirere, illud maxime ad rem pertinet advertere, quod strictiori sensu Collegia, seu proprii nominis Confraternitates et Sodalitiae, quae ad illas in organica sui constitutione magis accedunt, soleant etiam iuxta proprias leges pro sodalium inscriptione certam aliquam habere formam cum aliqua solemnitate ac ritu, ut publica candidatorum petitio ac praesentatio, probatio aliqua et novitatus, vel saltem impositio habitus, scapularis, cincturae, quae ex sui natura personalem praesentiam requirunt. Pro huiusmodi itaque Sodalitatibus cuiuscumque sint nominis, nulla praesenti declaratione datur generalis ac ordinaria exceptio a lege de non adscribendis *absentibus*: tantum conceditur earum Moderatoribus eorumque Delegatis, ut in casibus singularibus dispensare possint a statuta forma inter praesentes, ac *absentes* etiam per singularem seu extraordinariam exceptionem rite adscribere.

IV. Pro Sodalitatibus etiam, piis Unionibus, piis Operibus et cuiuscumque sint nominis, Societatibus, quae nullam habent pro adscriptione sodalium formam ac caeremoniam inter praesentes, decretum quoad *absentes*, quantum fieri potest, rite servetur; et potius *praesentium* adscriptio facilior reddatur ac pro viribus promoveatur, multiplicatis canonice associationum centris auctoque pro opportunitate Zelatorum, Zelatricium, Promotorum, vel quovis nomine nuncupentur eorum numero, qui iuxta approbatas Sodalitii leges non modo inscriptionum utcum-

que promovendarum officium, sed etiam *adscribendi subdelegatam habeant facultatem*. Sed quum id nec semper, nec ubique fieri possit, nec plane sufficiat, apostolica benignitate indulgendum esse videtur, ut, qui *praesentes commode nequeunt*, non omnino excludantur, sed quamvis *absentes* per litteras, vel interpositas personas, quae eos repraesentent, adscribi discrete valeant, vitando simul abusus, quibus maxime praecavendis adscribendorum praesentia exigitur. Itaque quum plurimum diversi nominis Sodalitatum ac piorum Operum vis et utilitas maxime sit in fidelium *numero*, qui ad varia pietatis et charitatis exercitia consociantur, ne praesentiae conditio impedimento sit felicibus Societatum incrementis, ac ne plurimi fideles bonae voluntatis ab inscriptionis beneficio contra decreti mentem praepediantur, Sacra Congregatio, attentis plurimum Sodalitatum et maxime Episcoporum postulationibus, praesenti hac dispositiva declaratione per amplam a littera legis exceptionem apostolica auctoritate declarat, etiam *absentes* ad huiusmodi pias Associationes adscribi posse, servata tamen decreti mente, spiritu ac scopo, ut scilicet non solum augeatur numerus, sed etiam adscribendorum devotioni consulatur, non temere, leviter ac turmatim collectis nominibus, sed discrete, ne alii, quantum fieri potest, inscribantur, nisi qui absentes quidem corpore, sed praesentes spiritu, scientes et volentes piae Societati adscribi, inuncta opera adimplere et indulgentias lucrari intendunt.

V. Porro exceptions speciales vel ob probata quarundam Sodalitatum statuta, quae absentium

etiam inscriptionem includere, aut supponere, aut flagitare videntur; vel ob privilegia; vel ob singularem fidelium devotionem sua directe mittendi nomina ad insignia quaedam Sanctuaria, Sodalitatum centra; vel denique ob varia Sodalitatum, personarum, locorum ac temporum adiuncta, partim iam vel declaratae, vel ad tempus concessae, quin necesse sit eas singillatim recensere, generali hac decreti benigna interpretatione et dispositiva declaratione simul omnes comprehenduntur, ratae habentur, confirmantur atque ampliantur.

Hanc vero Sacrae Congregationis instructionem et declarationem SS^mus D. N. Leo Papa XIII, in audience ab infrascripto Cardinali eiusdem Congregationis Praefecto die 26 mensis Novembris 1880 habita, benigne approbavit et promulgari mandavit, ac sanatis prius, si quae factae fuerint, irritis *absentium* adscriptionibus, decretum diei 13 Aprilis 1878 in posterum iuxta praesentem benignam interpretationem et dispositivam declarationem observari praecepit. „

QUAESTIO fit I. an defuncti adscribi possint in Confraternitatem ¹⁾.

¹⁾ Relate ad adscriptionem defunctorum sequentia leguntur in Opere cui titulus *Acta S. Sedis, nec non Magistrorum et Capitulorum generalium Sacri Ordinis Praedicatorum pro Societate Rosarii...* volumen primum pag. 292. "Inscriptio defunctorum albo Confraternitatis Sanctissimi Rosarii licet ex veteri consuetudine apud Sodalitates SS. Rosarii quamplurimas usurpata (vide vol. II. pag. 1216, 1319) hodie quidem omnino abrogata censeri debet. Nonnulli vero hanc inscriptionem defunctorum Bullae Alexandri VI, *Illiis qui*

Ut patet non potest esse sermo de *proprie* dicta adscriptione. Confraternitates enim sunt verae societates licet *incompletae*¹⁾, quatenus scilicet pars sunt societatis perfectae quae est Ecclesia; atqui quae-

perfecta charitas est, 13 Iunii 1495 (vide vol. II. pag. 18) in nixi, veluti pro Societatibus SS. Rosarii ex privilegio approbatum tenebant. De authenticitate huiusc Bullae disputationes acriter ac nuperrime diu agitatae perdurarunt. Ut verum fateamur quamvis sub initio saeculi decimi octavi Rm̄ns P. Bremond asserat duplex exemplar in Archivio Ordinis tunc asservari (vide vol. II. pag. 19), hodie tamen originales, vel etiam transumptum authenticum neque in Archivo Ordinis Praedicatorum, neque in Archivo Vaticano, neque in Archivo Lateranensi reperiri potuit.

Quidquid sit vero de authenticitate huius diplomatis, certum est a S. Congregatione S. Officii hanc Bullam, sive defectu authenticitatis irretitam, sive fortassis revocatam (vide vol. II. pag. 18 in nota) tum quoad indulgentias, tum quoad defunctorum inscriptionem fuisse reiectam, et cum praedicta Bulla in Summario a Rm̄o P. Fr. I. B. de Marinis anno 1668 edito in lucem restituta fuisse e Summario *Nuper pro parte* anno 1669 a S. Congreg. Indulg. iterum reiectam, neque postea ab ipsa S. Congreg. in Summarium anni 1862 admissam. Praeterea addere velis a S. Congregationis Romanae et Universalis Inquisit. (decr. 12 Jul. 1703, 25 Maii 1864 et 13 Decemb. 1876) omnino prohibitum fuisse, ne defunctorum nomina in regestis Sodalitatum inscribantur. De quo confer volumen II. pag. 18; 685, 706, 727, 729.

¹⁾ Relate ad conceptus societatis perfectae seu completeae et incompletae, quae pars illius est, cfr. S. Thomam 1. 2. q. 90. a 2. ad 3. — Taparelli, *Saggio teoretico di diritto naturale*, seconda edizione, Prato, tipografia Giacchetti, figlio e C. 1883 vol. I. c. vi. — Card. Tarquini, *Iuris ecclesiastici publici Institutiones*. Romae ex officina libraria Bonarum Artium 1862 pag. 21 et sqq. — Salvatoris Tongiorgi S. I. *Institutiones Philosophiae moralis in compendium redactae*. Romae typis Bernardi Morini 1863 lib. II. c. IV. a. I.

nam societas defunctos inter ac vivos esse potest? Praeterea defuncti non sunt amplius membra Ecclesiae, subiecta eiusdem iurisdictioni; ergo neque possunt esse membra societatis quae pars est Ecclesiae. Sermo igitur tantummodo potest esse de inscriptione *impropriæ* dicta, qua defuncti participes fiant suffragiorum quae in Confraternitate flunt. Per se nihil absonum in adscriptione hoc modo concepta videtur esse, sed iure ob inconvenientia, quae ex occasione eiusdem sequi possunt, prohibitur.

II. An idem vir possit aggregari multis sodalitatibus, et lucrari indulgentias unicuique concessas, dummodo conditions praescriptas implet.

Huic *dubio* S. I. C. per decretum 291. 29 Maii 1841 respondit *affirmative*; et sane nulla potest esse ratio in contrarium.

III. An adscribi possit infans ante usum rationis.

Beringer tom. II. pag. 69 citat decisionem S. I. C. 13 Decemb. 1876, quae huic quaestioni respondit: “*non expedire.*” At bene notat idem Auctor loc. cit. “Quant à la décision de la S. Congrégation, qu'il n'est ni convenable ni utile de faire entrer dans une confrérie des enfants qui n'ont pas l'usage de la raison, il faut la maintenir en principe, et s'y conformer dans la plupart des cas. Cependant la nature même de quelques confrérie ou associations peut justifier parfois une exception. Ainsi en est-il p. ex., de la Sainte-Enfance, dans laquelle des parents chrétiens font inscrire leurs tout jeunes enfants (comme d'ailleurs les statuts les y autorisent), et récitent eux-mêmes à leur place la petite prière prescrite.” Cfr. quae diximus in part. II. pag. 108.

IV. An religiosi adscribi possint.

Quoad viros nulla videtur esse difficultas, nisi quod tenentur ratione voti obedientiae id peragere cum Superioris consensu, et quidem etiam quoad validitatem si agatur de professis cum votis solemnibus; quoad vero foeminas difficultas sumitur ex iis quae habet Ferraris v. *Moniales*, a. vi. n. 13. "Moniales nequeunt se facere adscribi in Societatibus Rosarii, Chordae, Cincturae et huiusmodi. Sac. Cong. apud Pignatelli tom. 6. cons. 85. num. 21 etc., Sed bene observat *Revue des Sciences ecclésiastiques*, Mai 1892 pag. 427. " Il ne faut pas voir là une défense absolue qui ne souffrait aucune exception, mais une règle de conduite tracée par l'Eglise qui se montrait alors peu favorable à l'inscription des religieuses dans les confréries. Outre cette décision citée par Ferraris, nous croyons en trouver d'autres preuves dans le refus qu'elle fit plusieurs fois de commuer, pour des religieuses, les articles des statuts incompatibles avec la clôture religieuse. La S. Congrégation des Indulgences a deux décisions de ce genre dans les *Decreta authentica*.

Les *Rescripta* renferment aussi plusieurs refus de cette sorte. La S. Congrégation des Evêques et Réguliers s'est prononcée d'une manière très catégorique à ce sujet. Le 1er mars 1782 elle fit écrire à l'Evêque d'Albenga: "La S. Congrégation n'approuve pas que les religieuses se fassent inscrire dans les confréries; toutefois pour éviter les inconveniens plus graves que vous prévoyez, les Eminentissimes Cardinaux sont d'avis qu'on peut tolérer l'usage introduit dans le monastère, tel que vous

l'avez décrété, et avec la permission de la Supérieure. Vous prendrez occasion de là pour faire comprendre au confesseur qu'il doit employer tous ses soins pour déterminer les religieuses à embrasser la vie commune.... " Depuis, la S. Congrégation des Indulgences s'est montrée plus favorable à l'entrée des religieuses dans les confréries. On rencontre dans les *Rescripta* plusieurs concessions autorisant les membres des communautés qui sont déjà inscrits ou qui se feront inscrire à l'avenir à faire dans leurs chapelles les visites exigées, ou les dispensant des œuvres incompatibles avec leurs règles.

Les religieuses peuvent donc aujourd'hui, sans aller contre l'esprit de l'Eglise, se faire inscrire dans les confréries; mais il faut que ces confréries ne soient pas en opposition avec l'esprit propre de l'institut, et, en outre, qu'elles aient, comme le requiert la S. Congrégation des Evêques et Réguliers, la permission de leurs Supérieures. "

Pro liceitate:

" Cum Confraternitas significat adunantiam personarum piarum (ut bene notat Bassus de *Sodalitiis* q. 1. 4.) in ordine ad divinum servitium et opera pietatis... et ad hoc ut confratres in misericordiae et charitatis operibus se exerceant; idcirco ii sunt inter confratres adscribendi qui sunt *probi viri* et timent Deum, ac christiana charitate fervidi ad aemulandum charismata meliora, non autem malae vitae, facinorosi aut alia labe notati, neque qui ignorantrudimenta fidei. ,

Relate ad personas adscribentes :

Inspicienda sunt statuta cuiusque Confraternitati

propria. Quoad Confraternitates late sumptas generatim est Director seu Moderator ipsius Confraternitatis, qui ut plurimum deputatur ab Episcopo. Adverti etiam potest quod cum non agatur de actu iurisdictionis, per se etiam foeminae possunt adscribere. Quod si agatur de inscriptione materiali nominum eorum, qui recipiuntur in Confraternitatem, haec fieri potest a quocumque, dummodo Christifideles rite sint recepti ab habente facultatem (D. 145. 20 Iulii 1744).

Relate ad *modum* quo fieri debet *adscriptio*, similiter nihil generatim dici potest; tantummodo prae oculis habeantur ea quae habentur in citato Decreto (453). “Quum fidelium piis Sodalitatibus adscriptio per se actus sit religionis et pietatis, adeo ut dies, qua fidelis piae alicui Societati inscribitur, plerumque a Sancta Sede indulgentiis ditata sit, decet omnino, ut ipsa inscriptio serio ac devote certo aliquo modo fiat ac debita forma.”

Nota. Quoad lucrationem indulgentiarum, in commodum eorum qui alicui Confraternitati adscripti sunt referimus Decretum S. I. C. die 20 Augusti 1887. “SS̄mus benigne declarari et decerni mandavit.... Indultum Clementinum (ut... confratres et consorores aliqua corporis infirmitate laborantes vel carceribus detenti eisdem omnibus et singulis indulgentiis, quibus gaudent ceteri confratres et consorores, gaudere possent, ita tamen ut, omissa visitatione Ecclesiae alia pia iniuncta opera, quae pro viribus peragere possent, fideliter ac devote exsequerentur...) extendi ad omnes Confraternites, Sodalitates et Congregationes, quin in posterum quaelibet Confraternitas, Sodalitas seu Congregatio opus habeat speciali recursu ad S. Sedem, ut praefato Indulso perfrui valeat.” (Acta S. Sedis vol. xx. pag. 207).

APPENDICES